## బంకిం చంద్ర చటర్జీ

- మొట్ట మొదటి మహిళా గ్రాడ్యుయేట్ - కాదంబరి గంగూలి
- బంకిం చంద్ర చటర్జీ ఆనంద్ మఠ్ గ్రంథం ద్వారా భారతదేశం గొప్పతనాన్ని తెలియజేసాడు. ఈ గ్రంథంలోనే భారత జాతీయ గేయం 'వందేమాతరం' సంస్కృతంలో రచించబడినది. ఈ పుస్తకాన్ని 1893 లో రచించాడు
- వందేమాతరం ను ఆంగ్లం లోకి అనువదించిన వారు - అరవిందో ఘోష్
- ఆనందమఠ్ లో సన్యాసి తిరుగుబాటు గురించి పేర్కొనబడినది

ఇతను 'బంగాదర్శన్' అనే జర్నల్ ను కటక్ నుంచి ప్రచురించాడు. భారతదేశ సంస్కృతిని ప్రజలకు తెలియజేసాడు.

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

## 4. మత ఉద్యమాలు [మత, సాంఘిక, రైతు ఉద్యమాలు]

17వ శతాబ్దం ఆరంభంలో భారతదేశంలో అగ్రకులాలు, నిమ్నకులాల వారి మధ్య వ్యత్యాసం అధికంగా ఉండేది.

- అగ్రకులాల ఆధిపత్యంనకు వ్యతిరేకంగా భారతదేశంలో అనేక ఉద్యమాలు జరిగాయి.

ఇవి ప్రధానంగా 1) గుజరాత్

2) మహారాష్ట్ర

3) కేరళలలో జరిగాయి.

1) గుజరాత్: గుజరాత్‌లో అగ్రకులాల వారిని 'ఉజాలిపరాజ్' అనేవారు.

నిమ్నకులాల వారిని కాలిపరాజ్ అనేవారు.

- గుజరాత్‌లో వెట్టి విధానం ఉండేది [వంశపారంపర్యంగా బానిసత్వంలో ఉండుట]

- గుజరాత్‌లో అగ్రకులాల ఆధిపత్యంనకు వ్యతిరేకంగా పోరాటం చేసిన మొట్టమొదటి వ్యక్తి - 'కర్సందాస్ ముల్జీ'

- ఇతడు సత్యప్రకాష్ అనే పత్రిక ద్వారా అగ్రకులాల ఆధిపత్యంను వ్యతిరేకించాడు.

మహారాష్ట్ర: మహారాష్ట్రలో అగ్రకులాలకు వ్యతిరేకంగా పోరాటం చేసిన మొట్టమొదటి వ్యక్తి - బాలశాస్త్రి జంబేకర్

- బాలశాస్త్రి జంబేకర్ 'దర్పణ్' అనే ఆంగ్లమరాఠీ పత్రికను నడిపాడు.

- మహారాష్ట్రలో కొంతమంది విద్యార్థులు నిమ్నకులాలను ఏం చేయుట? స్టూడెంట్ లిటరరీ సొసైటీని ఏర్పాటు చేసారు. దీనిలో 1) మరాఠా జ్ఞాన ప్రసార మండలి

2) గుజరాతీ జ్ఞాన ప్రసార మండలి ఉన్నాయి.

- దాదోబ పాండురంగ ఆత్మారాం ఆర్కాడ్ పరమహంస మండలిని ఏర్పాటు చేసి అగ్రకులాల ఆధిపత్యంను ఖండించాడు.

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

→ పరమహంస మండలిలో అతి ముఖ్యమైన సభ్యులు - గోపాల హరిదేశ్ ముఖ్యులలో ఒకడు.

→ మహాత్మాలలో నిమ్నకులాల వారి అభివృద్ధికోసం అత్యధికంగా పాటుపడిన వ్యక్తి

- జ్యోతిబాపూలే

→ జ్యోతిబాపూలే - పూలు అమ్మినందుకే మాలి అనే తెగకు చెందినవాడు.

- జ్యోతిబాపూలే చిరుదు - మహాత్మా.

- ఇతని సేవలు [redacted] → గుర్తింపు 1812

- 1873లో సత్యశోధక్ సమాజ్‌ను స్థాపించి వెనుకబడ్డ వర్గాలవారు ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను ప్రభుత్వం తెలియజేసాడు.

- ఇషారా (Ishara) అనే పత్రికలో నిమ్నకులాల వారి హక్కులను తెలియజేసి అగ్రకులాల కుట్రలపత్రంను ఖండించాడు.

- జ్యోతిబాపూలే ఆయన భార్య సావిత్రిబాయిపూలే లు పూనే వద్ద వెనుకబడ్డ వర్గాలవారి కోసం బాలికా పాఠశాలను స్థాపించారు.

→ ఈ పాఠశాల నిర్వహణకు డబ్బులు సమకూర్చినవారు భగవాన్‌రావ్ పటేల్, దావేదాని

→ మహాత్మా జ్యోతిరావ్ పూలే బాబా సాహెబ్ అంబేద్కర్ ప్రారంభించారు. ఆ తర్వాత ఈ ఉద్యమాన్ని Dr. B.R. అంబేద్కర్ నడిపించాడు.

అంబేద్కర్ The Evils of caste అనే పుస్తకాన్ని రచించాడు.

- అంబేద్కర్ వెనుకబడ్డ తరగతుల వారి అభివృద్ధికోసం బహిష్కృత హితకారిణి సభ స్థాపించాడు.

- అంబేద్కర్ ఇండిపెండెంట్ ఇండియన్ లేబర్ పార్టీని స్థాపించి వెనుకబడ్డ వర్గాలవారి కొరకు హక్కుల కోసం పోరాటం చేసాడు.

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

- మహాత్మాగాంధీ వెనుకబడ్డ వర్గాల వారికోసం మొట్టమొదటి సారిగా 'హరిజన్' (దేవుని బిడ్డలు) అనే పదాన్ని ఉపయోగించాడు.

- గాంధీ- 1933లో వెనుకబడ్డ వర్గాల వారి అభివృద్ధికోసం హరిజన్ సభను ఏర్పాటు చేసాడు.

- గాంధీ 'హరిజన్' అనే వార్తా పత్రిక ద్వారా భారతదేశంలో ఉన్న అంటరానితనాన్ని దూరం చేయమని ప్రయత్నించాడు.

- 1932 పూనా ఒడంబడిక ద్వారా వెనుకబడ్డ వర్గాల వారికి ఎక్కువ నియోజకవర్గాలు కేటాయించబడేటట్లు చేసాడు.

- గాంధీ - వెనుకబడ్డ వారికోసం All India Depressed class Association ను ఏర్పాటు చేసాడు.

## కేరళ:

- కేరళలో అగ్రకులాల వారిని సవర్ణులు అని, నిమ్నకులాల వారిని అవర్ణులు అని పిలిచేవారు.

- కేరళలో నిమ్నకులాల అభివృద్ధికోసం పోరాటం చేసిన మొట్టమొదటి వ్యక్తి శ్రీనారాయణ గురు.

→ ఇతను ఈళవా (Ezhava) తెగకు చెందినవాడు.

- అగ్రకులాల వారి ఆధిపత్యాన్ని ఖండిస్తూ 'కాళి కేమోస్ వ్యాసం' ను రాసాడు.

- SNDP (శ్రీనారాయణ ధర్మపరిపాలన) యోగంలను ఏర్పాటు చేసాడు. దీనిద్వారా కేరళలో వెనుకబడ్డ వారికోసం అనేక దేవాలయాలను నిర్మించాడు.

- ఇతను ఈ విధంగా పేర్కొన్నాడు - "మోనవాళ్ళకి ఒక దేవుడు, ఒక మతం, ఒకటే కులం ఉంటుంది".

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

- శ్రీనారాయణ గురు శిష్యుడు సహోదరన్ అయ్యప్పన్ ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొన్నాడు
"మానవాళికి దేవుడు, మతం, కులం ఒకడు."
- శ్రీనారాయణ గురు యొక్క అనుచరులను నియో బుద్ధిస్టులు అంటారు.

వైకోమ్ సత్యాగ్రహము: దీనిని 1924లో కేరళ ప్రదేశ్ కాంగ్రెస్ కమిటీ అధ్యక్షులు K.P. కేశవమీనన్, T.K. మాధవన్ వైకోమ్ లోని శ్రీ పార్వతీ పరమేశ్వర దేవాలయంలో ప్రారంభించారు.

- ఈ ఆలయ ప్రవేశ ఉద్యమానికి భారతదేశ నలుదిక్కుల నుంచి మద్దతులభ్యమైనది. భారతదేశ నలుమూలలనుంచి అనేక జాతాలు వచ్చాయి.

- వీటిలో అతి ముఖ్యమైన జాతా ఆత్మగౌరవ ఉద్యమ జాతా. దీనిని E.V. (పెరియార్ E.V. రామస్వామి నాయకర్) మధురై నుంచి వైకోమ్ వరకు చేపట్టారు.

- E.V. రామస్వామి నాయకర్ తమిళనాడులో లేదా మద్రాస్ ప్రెసిడెన్సీలో అగ్రకులాల ఆధిపత్యంను ఖండించాడు.

- E.V. రామస్వామి నాయకర్ 'కుడి అరసు' అనే పత్రికను ప్రారంభించాడు.

→ P. త్యాగరాయ శెట్టి, T.M. నాయర్, ముదలియార్ జస్టిస్ పార్టీని స్థాపించాడు. [బ్రాహ్మణులకు వ్యతిరేకంగా భారతదేశంలో స్థాపించిన మొట్టమొదటి రాజకీయ పార్టీ]

* జస్టిస్ పార్టీ - South India Liberal Federation అనే సంస్థ నుంచి పుట్టింది.

- ఈ సంస్థను స్థాపించినవారు (SILF) - త్యాగరాజన్, T.M. నాయర్, ముదలియార్

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

శ్రీ గురువాయూర్ ఉద్యమం: దీనిని 1931లో K.కేలప్పన్ (కేరళగాంధీగా ప్రసిద్ధం) శ్రీ గురువాయూర్‌లో శ్రీకృష్ణుని దేవాలయంలో ప్రారంభించారు.

దీనికి మద్దతుగా వచ్చిన ముఖ్యమైన జాత - సుబ్రహ్మణ్య తిరుమంబు జాత. దీనిని కాలికట్ నుంచి శ్రీ గురువాయూర్ వరకు తిరుమంబు చేపట్టాడు.

A.K. గోపాలన్: ఇతను కేరళలో 500 లకంటే ఎక్కువ సమావేశాలలో నిమ్నకులాల వారి హక్కులను తెలియజేస్తూ ప్రసంగించాడు. ప్రతి సమావేశంలో ఇతనిపై లాఠీచార్జి జరిగింది.

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

# ముస్లింలలో సంస్కరణలు

**సర్ సయ్యద్ అహ్మద్ ఖాన్:** ముస్లింల సంస్కరణల కోసం పోరాటం చేసిన మొదటి వ్యక్తి సర్ సయ్యద్ అహ్మద్ ఖాన్.

- ముస్లింల అభివృద్ధికి బ్రిటిష్ వారి మద్దతు అవసరం అని భావించి బ్రిటిష్ మద్దతుగా ఈ క్రింది గ్రంథాన్ని ప్రచురించాడు.

"లాయల్ మహ్మదీయన్స్ ఆఫ్ ఇండియా" [-అస్బాబ్-ఇ-భగావత్-ఇ-హింద్

ఇతని వార్తా పత్రిక – 'తహజీబ్-ఇ-అఖ్లాక్'

- 1857 తిరుగుబాటుకు సంబంధించి 'ద కాజెస్ ఆఫ్ ఇండియన్ మ్యూటినీ' అనే గ్రంథాన్ని రచించాడు.
- ఈ గ్రంథంలో 1857 తిరుగుబాటును 'సిపాయిల తిరుగుబాటు' అని పేర్కొన్నాడు.
- ముస్లింల అభివృద్ధికి విద్య అతి ముఖ్యమైనది అని భావించి 1875లో అలీఘడ్‌లో మహ్మదీయన్ ఆంగ్లో ఓరియంటల్ పాఠశాలను ఏర్పాటు చేసారు.
- 1877లో ఇది కళాశాలగా మారింది
- 1916 తర్వాత ఇది అలీఘడ్ విశ్వవిద్యాలయంగా మారింది
- అలీఘర్‌లో ఇతను ప్రారంభించిన ఈ పాఠశాల విద్యను అలీఘర్ ఉద్యమం అని పేర్కొంటారు

**మహ్మద్ ఇక్బాల్:** విద్యాభివృద్ధి ద్వారా ముస్లింలలో సంస్కరణలు తీసుకొని రావచ్చు అని భావించారు.

- 'సారే జహాసే అచ్ఛా' అనే గీతాన్ని రచించాడు. దీనికి స్వరకల్పన చేసినది విష్ణుదిగంబర పలుస్కర్(శాస్త్రి)

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

- పంజాబ్, కాశ్మీర్, సింధు, బెలూచిస్తాన్‌లను కలిపి ఒక ముస్లిం దేశం ఏర్పాటు చేయాలని దానికి పాకిస్తాన్ అని పేరు పెట్టాలని మొదటి సారిగా పేర్కొన్నాడు.

- పాకిస్తాన్ అనే పదాన్ని అధికారికంగా రహమత్ అలీ లండన్ నుంచి ప్రకటించాడు.

- ఇంక్విలాబ్ జిందాబాద్ (విప్లవం వర్ధిల్లాలి) అనే పదమును మహమ్మద్ ఇక్బాల్ మొట్టమొదటి సారిగా ఉపయోగించాడు.

-) ఈ పదాన్ని వ్యాప్తి చేసినవారు - HRA (Hindustan Republican Association)

ఉదా: భగత్‌సింగ్, B.K. దత్.

పార్శిక సంస్కరణలు: పార్శీలలో బహుభార్యాత్వం, పరదా విధానం ఉండేవి.

- మహిళలకు ఆస్తి హక్కు ఉండేది కాదు.

- పార్శీ సంస్కరణల కొరకు 'నౌరోజీ ఫర్దూంజీ' 'రహ్నుమాయి' మజదాయసన సభను ఏర్పాటు చేసాడు.

- దాదాభాయి నౌరోజి, రుస్తుంజి, కామ, ఈ సభలతో చేరి పార్శీ సంస్కరణల కొరకు పోరాటం చేసారు.

- పాడియా, టాటా మొదలగువారు 'ద పార్శీ' అనే పత్రిక ద్వారా సంస్కరణల కొరకు ప్రయత్నించారు.

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com